

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

K. Krarup
og K. Gay

Efterkommere
af Niels
Christensen
Herping fra
Øster Herping
i Trans

99.9 He 79 k

1972

Efterkommere
af
Niels Christensen Herping
fra
Øster Herping i Trans

Samlet af
Kr. Krarup og Kr. Gay

Redigeret og udgivet af
Kr. Krarup, Vestervang 3, Århus C
1972

Efterkommere
af
Niels Christensen Herping
fra
Øster Herping i Trans

Samlet af
Kr. Krarup og Kr. Gay

Redigeret og udgivet af
Kr. Krarup, Vestervang 3, Århus C
1972

HERPINGGÅRDENE I TRANS

Herpinggårdene i Trans sogn består af den større, Herpinggård, og den mindre, Øster Herping. I den ældste tid var der også »et lidet bol«, der kaldtes »Liden Herping«, hvis bygninger blev nedbrudt ca. 1679, mens dens jord og kirketiende-afgift vistnok gik over til Møgelgård i Dybe.

Gårdene ligger øst-nordøst for Trans kirke et par km fra havet. Imellem dem er der et engdrag med afløb ud til Dybe å, som løber ud i havet midtvejs mellem Trans og Fjaltring kirkebyer.

Her skal vi hen for at finde en af de ældste, kendte rødder til vor slægt i dag. At vi kan drage denne del af vor slægt frem af sit skjul skyldes i høj grad sognefoged Kr. Gay af Bæksgård i Tørring. På grund af Damsgårds overgang fra hovedgård med adelige frihedsrettigheder til bondegods under Rysensten i 1713–14, har det været vanskeligt at finde dokumentation for, hvor den første fæster, Christen Damsgaard, stammer fra. Vi vidste, at han var gift med en datter fra nabogården, Bromsgård i Dybe, Margrethe Lauridsdatter, og de fleste af deres børns skæbne havde vi rede på, men der var kun ringe sandsynlighed for, at det skulle lykkes os at finde hans egen afstamning.

Alt syntes forgæves, indtil det lykkedes Gay at finde det ønskede i en sag fra Møgelgaard, hvor Christen Damsgaard den 17-11-1716 underskriver sig således: »Christen Nielsen Herping på Damsgaard«. Her var en mønstergyldig angivelse af hans person: fornavn, faderens navn, fødegården og egen fæstegård.

Det var virkelig en triumf. Christen Damsgaard var af Herpingslægten, som vi kendte en del til i forvejen. Nu kom der orden på de spredte oplysninger, og da Gay stillede sit øvrige materiale til rådighed, har jeg ment at turde udsende dette hefte som et foreløbigt resultat af vore fælles anstrengelser.

I O. Niensens bog »Skodborg-Vandfuld H.« nævnes en Herredagsdom over Herpinggaard af 1537, hvor Christen Nielsen på egne og søskendes vegne gør krav på gården og får den tilkendt. Navnet er jo et ganske almindeligt navn, men alligevel studser man, når man ser, at fæstebønderne på Herping fra 1614 og dette århundrede ud hedder skiftevis Niels Christensen og Christen Nielsen. Skulle det være den samme slægt, der siden reformationen har boet på gårdene som ejere, forpagtere og fæstere?

I en sag fra Smedshave i Engbjerg 3-4-1624 omtales Peder Christensen og Niels Christensen Herping. Den sidste finder vi igen i Bøvling Lens ekstraskattemandtaller 1614 og 1634 som »Niels i Herpinggaard«, der her kaldes adelstjener, og har en dreng med fuld løn.

1651 nævnes atter Peder Christensen og Niels i Herping. De er formodentlig brødre. Vi formoder videre, at Niels Christensens søn, Christen Nielsen, overtager fæstet på Herping sammen med broderen Simon Nielsen Herping.

I 1687 var der en sag, hvor Jens Jensen i Møgelgård i Dybe erkender at være i gæld til Kirsten Simonsdatter, datter af Simon Nielsen Herping, og hvor han forpligter sig til at opholde Simon Nielsen i hans livstid med kammer, seng og nødtørftigt ophold.

På den tid er vel begge brødrene gamle, og næste generation er blevet fæstere. I hvert fald var der nu atter en Niels Christensen i Øster Herping. Han omtales i 1686 som vurderingsmand for et dødsbo i Lynghøj (Skodb.-V.H. 1684-88, s. 135b). I 1684 er Simon og Niels udi Herping i restance for skat. De kaldes Henrik Juels tjenere.

Omkring denne tid er »Liden Herping« uden bygninger, og jorden er sandsynligvis lagt til Møgelgård, siden Jens Jensen skal betale til svigerinden og påtage sig aftægt til svigerfaderen. Om brodersønnen, Niels Christensen den yngre, har forpagtningen af Herpinggaard, eller han er fæster af Øster Herping, er ikke let at sige.

Vi læser (Skodb.-V.h., s. 243a): Friherre Chr. Juel af Rysensten hans fuldmægtige Laurids Andersen i Callesøe beviste med tvende kaldsmænd, Peder Pedersen af Herup og Niels Jensen af Flansmose i Dybe, som med ed efter loven (udtalte), at de i dag otte dage var i Herpinggaard og da gav varsel i vidners påhør angående kirketienende for anno 1683–88, som er forfalden af Liden Herping, årlig 2 skp. rug og 2 skp. byg.

Da fremstod Mads Jensen af Bjerg i Trans og Niels Christensen af Herping, som vidnede med ed efter loven, at de på 10 år kan mindes, at Liden Herping, før den blev nedbrudt, hvilket skal være sket 1679, altid tilforn har været beboet og deraf svaret tiende og skatter, nemlig 2 skp. rug og 2 skp. byg til kirken sammesteds. Og dermed bad de sig Gud til hjælp.

I 1703 ser vi, at en søn af sidstnævnte Niels Christensen af Herping, nemlig Simon Nielsen (den yngre), er fæster af Øster Herping. Gården er ryttergoods, og den ældre broder, Christen Nielsen Herping, opholder sig hos ham. Han er sandsynligvis rytter, stillet af faderen. Vi ved, at i tiden 1688–1715 blev de hvervede sogneryttere erstattet af de almindelige gårdryttere. Først efter 1715–20 blev rytteriet indkvarteret på herregårdene og i købstæderne. Måske har Christen Nielsen Herping haft en officersgrad eller på en eller anden måde gjort sig fortjent af herskabet på Rysensten, så at han blev foretrukket som fæster? Han må være blevet gift i 1707 eller 1708, såfremt hans ældste søn blev opkaldt efter farfaderen med navnet Niels. Den næstældste blev født i 1710 og opkaldt efter morfaderen Laurids.

1694 solgtes Herpinggård til Rasmus Nielsen til Kvistrup, der igen afhændede den 1711 til Jens Jørgensen Serup, tidligere inspektør på Rysensteen, nu forvalter over Dronningborg amt.

Vi får et billede af forholdene fra listen over kop- og kvægskat fra 1678: Herpinggård er en sædegård, hvor velb. Eva Unger (1626–94), der blev gift med Henrik Krabbe og senere med Gjord Galt, holder 1 karl, 1 pige, 1 hest, 3 hopper, 3 køer, 8 stude, 1 svin og 2 kalve; men if. O. Nielsen har hun næppe boet der.

Øster Herping beboes af Niels Christensen Herping og hans hustru. De har 1 pige, 2 hopper, 4 køer, 2 stude, 2 kalve, 8 får og 1 svin.

Det var en stor besætning på den tid.

På Lidenherping bor Peder (Christensen) med sin moder. Han har 2 køer og 4 får. Dette »lidet bol« har nok tjent de forsk. fæstere som aftægtsbolig.

Nogle gåder er dog ikke løste. Således findes der i Liden Herping 1634 og 1637 Christen Hugger og Niels Christensen Hugger. Betyder det, at der har været stenhuggeri i to generationer? Og findes der spor af deres arbejde på egnen?

Og hvorfor skal de forvirre os ved at have samme navne som fæsterne?

En lignende situation forekommer 70 år senere, da der er rejst sag imod nabogården Møgelgård for ulovligt brændevinsbrænderi. Ved forhøret 3-7-1705 optræder to mænd af samme navn, nemlig Christen Nielsen »på Herpinggårds grund« og Christen Nielsen »i Herping«. Den sidste er åbenbart den senere fæster af Damsgaard, der muligvis endnu er rytter og bor i Øster Herping. Men hvem er den anden?

Gårdens jordtilliggende varierer en del. I 1638 har den 24 tdr. hartk. og 27 tdr. hartk. i bøndergods. Den mangler altså meget i at være komplet (nl. 200 tdr. bøndergods inden for 2 mils omkreds). Men efter at jomfru Eva Unger i 1652–53 har købt forskellige dele af gården af Oluf Krabbes børn, opgør hun dens areal (1661) til 27½ tdr. hartk. uden andet gods end Lille Herping. Her er det klart, at Øster Herping ikke hører med.

O. Nielsen mener, at Krabberne på Damsgård i sin tid har arvet Herpinggård ved giftemål. Slægten har haft en række gårde på egnen: Damsgård, Ferringsgård, Herup, Herpinggård og Møgelgård. Denne sidste kaldes »en Krabbegård«. Vi ved, at Kirsten Krabbe til Herpinggård i 1619 blev gift med Anders Mogensen til Møgelgård i Dybe.

Det er muligt, at vor Herpingslægt kan føres tilbage til den Christen Nielsen, som fik gården tilkendt på reformationstiden. Men det sikre er, at vore forfædre i 1600- og 1700-tallene har været fæstere på Herpinggård og Øster Herping. Derfra har slægten bredt sig med bopæl på Damsgaard i Ferring, Bromsgaard i Dybe, Houland i Houe, Flansmose i Dybe, Fladhede i Ramme, Enevoldsgaard i Fjaltring, Østergaaskjær i Vandborg, Engbjerggaard, Tuskjær o.s.v.

EFTERKOMMERE AF NIELS CHRISTENSEN HERPING

Niels Christensen Herping kaldes jord-egen bonde 1614 (1617, 1624, 1625), og fæstegaardmand 1631 (1651). »Niels i Herpinggaard« omtales som adelstjener 1634.

Christen Nielsen Herping.

Niels Christensen Herping af Øster Herping nævnes 1678, 1684, 1686 og 1689. Vi kender tre af hans børn, der formentlig har rækkefølgen: Christen, Simon og Johanne.

Vi kan derefter opstille følgende tavle over deres efterkommere, idet vi benytter et indrykningssystem, hvor cifrenes antal betegner antallet af generationer, og hvor talværdien angiver pladsen i søskenderækken. Bogstaverne a og b er ægtefælle af 1. og 2. ægteskab.

1. »Christen Nielsen Herping på Damsgaard«. Således underskriver han sig 17-11-1716 i Viborg landstings skøde- og panteprotokol s. 535a. Han nævnes som køber i strandauktionsprotokollen 1751. Han er sandsynligvis født ca. 1680 i Herping, død 1755 i Damsgaard i Ferring, gift ca. 1707 med
  - a. Margrethe Lauridsdatter Bromsgaard, f. 1687 i Dybe, begr. 26-1-1770 i Ferring, datter af Laurids Christensen Bromsgaard og Maren (Hyldgaard?).
    - (1.1. Niels Christensen Damsgaard?).
    - 1.2. Laurids Christensen Damsgaard af Fladhede i Ramme, født ca. 1710 i Ferring, begravet 1-6-1790, gift med
      - a. en datter fra Fladhede, f. 1701, begr. 4-3-1784 (datter af »bonden Peder Jensen af Fladhede og hustru« 1699, muligvis Mette Christensdatter udi Fladhede, begr. 10-5-1726).
        - 1.2.1. Christen Laursen Fladhede, dbt. 25-11-1742, gift med
          - a. Ane Kirstine Ovesdatter fra Påkjær i Hygum, f. 1747.
        - 1.2.2. Christine Margr. Fladhede, f. 1-1-1744,
          - a. g. m. Jens Pedersen Vejling på Engbjerggaard i Engbjerg (se 1.2.4.).
        - 1.2.3. Margrethe Laursdatter Fladhede, dbt. 22-3-1747,
          - a. g. 1. m. Peder Christensen Enevoldsgaard i Fjaltring.
          - b. g. 2. g. m. Kjeld Christensen af Ramme.
        - 1.2.4. Anne Kirstine Laursdatter Fladhede, g. 21-3-1776 m.
          - a. Jens Pedersen Vejling på Engbjerggaard, der var gift m. to søstre (se 1.2.2).

- 1.3. *Peder Christensen Damsgaard af Houлинд* i Houe sogn, f. 1718 i Ferring, begr. 19-11-1788 i Houe. Ingen børn, men en plejedatter, hans søsterdatter, Anne Marie Simonsd. Enevoldsgaard (se 3.2.3.).
  - a. gift m. Anna Christensdatter Houлинд.
- 1.4. *Simon Christensen Damsgaard*, f. 1721 i Damsgaard, begr. 27-12-1771 i Ferring, fæster af Damsgaard 1755-71, nævnes som stokkemand 1748 og 1749 og som vidne i en hekseproces 1751, g. m.
  - a. sin kusine, Helvig Poulsen Herping (se 3.4.).
    1. Margrethe Simonsdatter Damsgaard, f. 1757,
      - a. gift m. selvejer Søren Søndergaard i Ferring.
    2. Johanne Simonsdatter Damsgaard, f. 1761.
    3. Anne Marie Simonsdatter Damsgaard, f. 24-10-1763 i Ferring, gift med Niels Jensen Houлинд i Houe sogn.
    4. Anne Simonsdatter Damsgaard, fremst. 4-8-1765, gift m. Jens Jensen Tuskjær, Fjaltring.
- 1.5. *Maren Christensdatter Damsgaard*, f. 1723, begr. 12-6-1761 i Fjaltring, gift med sin fætter
  - a. Simon Poulsen Herping fra Øster Herping, selvejer af Enevoldsgaard i Fjaltring (se 3.2.).
- 1.6. *Anna Christensdatter Damsgaard*, d. 28-2-1786, gift m.
  - a. Clemen Jensen Flansmose i Dybe.
    1. Jens Clemensen, fæster af Flansmose i Dybe, f. c. 1760.
    2. Christen Clemensen Flansmose, f. c. 1767.
    3. Simon Clemensen Flansmose, f. c. 1776.
    4. Margrethe Clemensen Flansmose, f. c. 1762.
    5. Karen Clemensen Flansmose, f. c. 1771.
    6. Anna Clemensen Flansmose, f. c. 1773.
    7. Maren Clemensen Flansmose, f. c. 1773.
- 1.7. *Jens Christensen Damsgaard*, f. 1727 i Ferring, d. 18-3-1788 i Øster Gaaskjær i Vandborg, ane nr. 36, gift 30-10-1772 m.
  - a. Anne Jensdatter Gaaskjær, dbt. 28-11-1745 i Vandborg, d. 19-2-1819 i Øster Gaaskjær, ane nr. 37 (D. af Jens Christensen Østergaaskjær nr. 1).
- 1.7. 1. Mette Jensdatter Gaaskjær, f. 1773.
- 1.7.2. *Jens Christian Jensen Gaaskjær*, dbt. 18-2-1775, d. 15-4-1845 i Øster Gaaskjær, ane nr. 18, gift med
  - a. Maren Madsdatter Reuschou, dbt. 19-9-1779 i Houe, d. 7-2-1863 i Vandborg, ane nr. 19.
- 1.7.2. 1. *Anne Jensdatter Gaaskjær* (ane nr. 9), f. 13-1-1819 i Vandborg, d. 9-8-1891 sst.
  - a. gift m. Christen Eriksen Krarup, f. 4-6-1816 i Møborg, d. 6-5-1898 i Vandborg.
    1. Jensine Marie Krarup, f. 16-10-1846.
    2. Erik Christensen Krarup, f. 30-6-1848.

3. Sidsel Krarup, f. 1852.
  4. Jens Christian Krarup, f. 11-12-1854.
  5. Karen Krarup, f. 29-1-1857.
  6. Christine Andrea Krarup, f. 13-7-1859.
  7. Jens Sahl Krarup, f. 30-4-1862.
  8. Vilhelm Buchhave Krarup, f. 6-2-1865.
- 1.7.2. 2. Mette Marie Jensdatter Gaaskjær, f. 1820.
- 1.7.2. 3. Christine Jensdatter Gaaskjær, f. 1822.
- 1.7.3. Margrethe Jensdatter Gaaskjær, dbt. 9-1-1778, gift 11-7-1807 m.
- a. Mads Nielsen Wester Lund i Ferring.
- 1.7.3. 1. Mads Madsen Lund af Vester Lund i Ferring,
- a. gift med Edel.
  1. Mads Madsen Lund af Ny Lund i Ferring, gift m.
    - a. en datter fra Damsgård.
  2. Marianne Madsen Vester Lund, gift m.
    - a. Johannes Korsgaard af Øster Lund.
  3. Stine Madsen Vester Lund, gift med
    - a. Ove Damsgaard af Nr. Damsgaard.
  4. Kristen Madsen Vester Lund, lærer i Ejsing.
  5. Morten Madsen Vester Lund, frimenighedspræst.
- 1.7.4. Christen Jensen Gaaskjær, dbt. 20-3-1780, smed, gift 31-10-1813 i Vandborg m.
- a. Anna Sophie Mogensdatter Strande.
- 1.7.5. Maren Jensen Gaaskjær, dbt. 18-8-1782 i Vandborg, gift m.
- a. fisker Laust Pedersen på Harboøre.
2. Simon Nielsen Herping af Øster Herping i Trans, omtalt 1703.
3. Johanne Nielsdatter Herping, f. ca. 1683 i Øster Herping, død sst. 28-12-1780, 97 år gl., gift med
- a. Poul Jensen, f. ca. 1684, død 1762 i Øster Herping i Trans.
- 3.1. Jens Poulsen Herping, fæster af Ø. Herping, gift 17-10-1769
- a. med Giertrud Davidsdatter fra Møltrup.
  1. Anne Johanne Herping, dbt. 23-9-1770.
  2. Poul Jensen Herping, dbt. 28-2-1773.
  3. Benned Marie Herping, dbt. 21-4-1776, død 6 uger gl.
- 3.2. Simon Poulsen Herping, f. ca. 1722, d. 23-6-1767 i Fjaltring, selvejer af Enevoldsgård i Fjaltring, gift m. sin kusine
- a. Maren Christensdatter Damsgaard, f. ca. 1723 i Ferring, begr. 12-6-1761 i Fjaltring (anetab, se 1.5.).

1. Poul Christian Simonsen Enevoldsgaard, dbt. 22-12-1754, fæster af Bromsgård i Dybe, gift med
  - a. Johanne Kierstine Eschildsdatter Bromsgaard.
2. Johanne Margrethe Simonsdatter Enevoldsgaard, dbt. julen 1755.
3. Anna Marie Simonsdatter Enevoldsgaard, dbt. julen 1757, plejebarn hos Peder Houllind i Houe fra sit 9. år, g. m.
  - a. Peder Veye Christensen af Kallesøe i Tørring, dbt. 19-3-1752 (Søn af gdr. sst. Christen Pedersen Nørgaard og Kirsten Nielsdatter Fynboe).
4. Birthe Marie Simonsdatter Enevoldsgaard, f. 1760.
5. Jens Simonsen Enevoldsgaard, f. 1761, død 1763.
  - a. Simon Poulsen Herping gift 2. g. med Anne Cathrine Poulsdatter, død 1767 samtidig med manden.
6. Jens Simonsen Herping Enevoldsgaard, dbt. 31-5-1767 i Fjaltring, i pleje hos fasteren på Damsgaard, begr. i Ferring 25-4-1777, se skiftet efter ham.
- 3.3. Johanne Poulsdatter Herping fra Øster Herping, gift 8-12-1769 med forpagter på Herpinggård
  - a. Sieg. Peder Christensen Møltrup, f. 1708, begr. 28-8-1775. (Hans første hustru døde 3-1-1768). Johanne giftede sig 2. g. med den efterfølgende forpagter på Herpinggaard 22-12-1776
  - b. Jens Christensen Tambour.
- 3.4. Helvig Poulsdatter Herping, f. ca. 1723 i Trans, død ca. 1785 i Damsgaard i Ferring, gift 1. g. med
  - a. Simon Christensen Damsgaard, f. ca. 1721 i Ferring, begr. 27-12-1771, fæster af Damsgård 1755-1771 (anetab., se 1.4.). Helvig giftede sig 2. g. 16-10-1772 med
  - b. Christen Pedersen Lykke (Løch) fra Bøvling, f. ca. 1738, der efter hendes død giftede sig påny.
- 3.5. Anne Poulsdatter Herping, død 1760, gift 22-6-1759 i Trans m.
  - a. Peder Nielsen Knude af Dybe (der efter hustruens død året efter i barselseng giftede sig 2. g. med Cathrine Bertelsdatter fra Frostesgård i Nces).
1. Niels Pedersen Knude, f. 1760.

BROMSGÅRD I DYBE

1597 nævnes Mads Olufsen i Bromsgaard. Han har to sønner, Niels og Lauritz, der i 1610 og 1616 nævnes som fæstere. Endvidere møder vi Lauritz Mazsenn i Bromsgaardt i Dybe blandt de dannemænd fra Vandfuld herred, der deltog i kongehyldningen i Viborg i året 1610.

1642 og 1650 er Christen Lauridsen fæster. Hans søn Laurids Christensen Bromsgaard (1672, 1697, 1703 og 1705) er sandsynligvis gift med Maren, en søster til Niels Hyldgaard i Fabjerg. Af deres børn kender vi Jens, der fæster Bromsgaard, og Margrethe, der gifter sig med Christen Nielsen Herping på Damsgaard i Ferring.

Jens Lauridsen Bromsgaards søn er den døde og vanvittige Peder Jensen (1740–1804), der af kristelig kærlighed har nødtørftigt underhold hos fætteren, Simon på Damsgaard. På sit dødsleje dec. 1771 giver Simon ham sin brune klædes kjøl og vest (se skiftet 18-1-1772).

Den hårdhjertede forpagter af Damsgaard, der udpiner bønderne (omtalt »To gårde . . .« s. 29) hedder Andreas F. Opius.

FLADHEDE I RAMME

1699 nævnes bonden Peder Jensen og hustru. Hendes navn nævnes ikke, men det kan være Mette Christensdatter, der dør udi Fladhede, begr. 10-5-1726. Flg. kan være deres børn:

1. Jens Pedersen Fladhede i Nordenkiær (ane nr. 166) i Lomborg, gift 1713 m. Kirsten Marsbjerg (ane nr. 167) fra Ramme. De har 7 børn fødte i tiden 1715–28.
2. Maren Fladhede, gift m. Jens Jensen (Jøssen) Byskou, Nr. Nissum. Han er fadder i Nordenkiær 1722.
3. Christen Pedersen Fladhede, d. 1766, gift 1. g. 10-11-1726 m. Maren Pedersdatter fra Storbjerg i Lomborg, d. 1727, gift 2. g. m. Kirsten Madsdatter (Rys. Justitsp. B 77 C-1), med hvem han har 12 børn.
4. Niels Pedersen Fladhede i Ramme, nævnt 1749 og 1750.
5. »Laurids Fladhedes hustru«, f. ca. 1701, begr. i Ramme 4-3-1784, 83 år gl., gift m. Laurids Christensen Damsgaard, f. 1710, d. i Ramme 1790.

SKIFTET I DAMSGÅRD I FERRING

Jens Christensen Damsgaard, som den 30. oktober 1772 blev viet i Vandborg kirke til Anne Jensdatter Gaaskjær, var yngste søn af Christen Nielsen Herping på Damsgaard i Ferring. I Vandborg kirkebog kaldes han nu »Jens Østergaaskjær« ganske som hans afdøde svigerfar. For derfor at kunne skelne dem fra hinanden kalder vi ham nr. 2.

Han har næppe været borte fra barndomshjemmet. I hvert fald er han der 1763 og 1772. Det kan derfor være naturligt at se på Rystensteen skifteprotokol 1770–72 fol. 42b, hvor både gårdens indre og ydre bliver omhyggeligt beskrevet. Den har en smuk og regelmæssig form: Stuehuset har 16 fag, laden og fløjhusene har hver 18 fag. Bygmesteren fra Rysensteen har sikkert medvirket, da de to Damsgårde i 1713–14 blev opført som erstatning for adelsslægten Krabbes gamle herregård, hvis frihedsrettigheder nu blev opgivet.

Et fag er et afgrænset område mellem to stolper, sandsynligvis med bindingsværk af strandingstømmer, tæt besat med søm og hist og her med sære umotive-rede huller, der havde betydning engang i en tidligere tilværelse. Her endte rejsen for mangt et stykke tømmer, der endnu drømte om begivenheder fra de 7 verdenshave.

Bygningerne havde stråtag og klinede vægge. Afstanden mellem stolperne kunne variere fra 2 alen og 20 tommer til 3 alen eller mere.

Gårdspladsen har været belagt med »pikkede sten«. Her ser vi først 2 beslæede vogne med tilbehør, derpå 3 arbejdsvogne, 2 plove, 3 harver, en husstige, 2 brøndspande, en slibesten med jernaksel og den sædvanlige, svære jernstang samt en bindehund med lænker.

Brønden, som man her i Vestjylland kalder »kilden« (æ keil), har altså været her på gårdspladsen, hvorfor møddingen har ligget udenfor.

Der er to hestestalde med en hingst, 6 heste og 2 føl. Kohuset rummer 8 køer og 3 unghøveder. I studehuset står der 4 fedestude, i fårestien er der 14 »vinterfår«, og i svinestien går der en gammel so.

Salshuset »er skikkeligt på tømmer og tag«. I *dagligstuen* findes der et fyrretræs-bord med skammel, en jern bilæggekakkelovn, et stue uhr med hus, en skænk med diverse ting (6 sølvskeer, et dusin skeer, boutellier, glas, 2 tinstager, et krus med tinlåg, thekopper, lurfade, mælke (?) og en messing lysesak). Her er 3 »inde-lukte« sengesteder med sengeklæder, 2 stole, et tobaksbord, et kobber fyrfad og 3 store tallerkener.

I *den anden stue* findes der et rundt bord på fod, et langt bord med skammel, 2 lænestole betrukket med læder, en pyramide med nogle krukker, den salige mands kiste af fyr med lås. Heri er der en brun klædes kjol med vest, som afdøde i levende live har givet til »sit søskendebarn, Peder Jensen Bromsgaard, der opholder sig i Damsgaard, men er døv og vanvittig«. Endvidere: en sort klædes kjol, en hvid ditto, en lædervest, en brugt ditto, en ulden damastis nattøje med 18 sølvknapper, 2 calemanches bryststykker, 2 par læderbukser, en halsduge, en fløjels hue, en hat, 2 hørgarns kraver, 2 par ditto med sølvknapper, 1 ditto klædes, 6 skjorter, 3 par blå strømper, et par sko med sølvspænder, et par støvler og et spanskrør.

Der kommer nu 3 *gæstekamre*, hvert med nagelfast sengested og sengeklæder samt forskelligt husgeråd, flasker, hornskeer, uldsaks, ølfjerding, store fade, tintallerkener, tinfad, tinlysestage, tin thepotte, tinøse, stryggespån af stål, glarløgte, hægnål, krus med låg, tallerkener, mælkepotter, ølboller, en strip og en hø-le.

I gården findes en jernvægt og en sadel med bidsel. I *den tredje stue* er der et fyrretræsbord med fod, en flødebøtte og et indelukket sengested med klæder.

I *køkkenet* er pigernes seng med klæderne, håndkværn, sold, messing kedel, jernpande, jernlampe, 2 spande med jernbund, gærkar, ølkar, ildklemme og et bord. I *bryggerset* er der 4 store kar og 8 mindre sorte og røde kar, en thekedel og en kobber kedel i grube på 3 fjerdinge. Endelig er der *mælkekammeret* med 2 rækker, en flødebøtte med kærne og 3 sække. Og i *køkkenkælderen* er der løbe, solde, saltkar, en caffè sten og 8 skeer. På *loftet* er der en større og en mindre osthakke.

Første skiftesamling finder sted 18-1-1772, netop 30te dagen efter Simons død. Enkens lavværg er »hendes elskelige, kiere svoger, monsieur Peder Møltrup, forpagter på Herpinggaard«, der medunderskriver som kautionist og selvskyldner. Der er 4 umyndige pigebørn i ægteskabet, og som formyndere for dem ansættes børnenes farbrødre, Laurits Christensen Fladhede af Ramme og Peder Houlin af Houe.

Svogerens Jens Christensen Damsgaard opholder sig hos enken og har 10 rdl. til gode hos hende. Skiftet sluttet 15-2-1772, og samme år trolovet han sig med Anne Jensdatter Gaaskjær. Efter vielsen i Vandborg kirke 30. okt. overtager han Øster-gaaskjær.

En anden person, som omtales i skiftet, er »Dend salig mands søskendebarn, navnlig Peder Jensen Bromsgaard, der er tåbelig og døv, og som han til sig havde taget af christelig kierlighed for at give ham nødtørftig underhold«. Skifteretten slutter med at formane enken til at opdrage sine umyndige børn »såvel til gudsfrygt som til anden kristelig øvelse.«

